

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 24.276
Tarih : 16.03.2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

6 Şubat 2023 günü Kahramanmaraş Pazarcık ve Elbistan ilçelerinde meydana gelen 7.7 ve 7.6 büyüklüğündeki iki büyük depremde; Gaziantep, Urfa, Diyarbakır, Adana, Adıyaman, Osmaniye, Hatay, Kilis, Kahramanmaraş ve Malatya illerinde, çoğu Suriyeli olmak üzere 6 bin 660 yabancı uyruklu kişinin hayatını kaybettiği bildirilmiştir.

Deprem bölgesindeki dezavantajlı gruplardan biri de mültecilerdir. Deprem bölgesindeki mültecilerin yaşadıkları hak ihlallerinin, AFAD ve Kızılay'ın insanı yardım konusunda mültecileri ayırma tabi tutmasının, kolluk güçlerinin ve sivillerin mültecilere yönelik şiddet ve kötü muamelelerinin tespit edilmesi, depremden etkilenen mültecilerin barınma, beslenme, sağlık gibi temel haklarına erişimlerinin sağlanması, geçici barınma merkezlerinde ve geri gönderme merkezlerinde inceleme yapılarak, buralardaki sorunların giderilmesi, deprem bölgesindeki mülteci kadınlara ve çocuklara yönelik özel önemlerin alınması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İktüzüğün 104'uncu ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ederim.

Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

GEREKÇE

6 Şubat 2023 günü Kahramanmaraş Pazarcık ve Elbistan ilçelerinde meydana gelen 7.7 ve 7.6 büyüklüğündeki iki büyük depremde; Gaziantep, Urfa, Diyarbakır, Adana, Adıyaman, Osmaniye, Hatay, Kilis, Kahramanmaraş ve Malatya illerinde, çoğu Suriyeli olmak üzere 6 bin 660 yabancı uyruklu kişinin hayatını kaybettiği bildirilmiştir. Yoksulluk sebebiyle en kötü evlerde oturdukları için enkaz altında kalan, kaybolan Suriyeli nüfus oranı oldukça yüksek seviyededir.

Deprem bölgesinde dezavantajlı gruplardan biri de mültecilerdir. Basında çıkan haberlere ve demokratik kitle örgütlerinin açıklamalarına göre; depremin ilk gününden bu yana, deprem bölgesindeki mülteciler hak ihlallerine, ırkçılığa, kötü muameleye ve kolluk güçlerinin şiddetine maruz kalmaktadır. Bu süreçte, deprem bölgesinde bulunan geçici barınma merkezleri ve Adana, Gaziantep, Hatay, Malatya, Şanlıurfa illerindeki geri gönderme merkezlerinde de isyan bahanesiyle mültecilere yönelik işkence ve insan onuru ile bağdaşmayan olaylar yaşanmaktadır. Hırsızlık, yağmacılık gibi gerçek dışı açıklamalarla, sivil gruplar tarafından mültecilere yönelik ırkçı saldırılar örgütlenmiş ve işkence görüntüleri kamuoyu ile paylaşılmıştır. Ayrımcılık ve kötü muamele; mültecilerin, çadır, yemek, su, erzak, kıyafet, hijyen malzemeleri gibi pek çok yaşamsal ihtiyaçlara erişmelerini engellemiştir.

Mülteciler, ırkçı saldırıların yanı sıra, yıkılan binalarında etkin arama, kurtarma çalışmalarının yapılmadığını, kendi imkanları ile yakınlarını enkazdan çıkarttıklarını, bu konuda da ayrımcılığa maruz kaldıklarını, hastanelerde çok dilli bilgilendirme masaları oluşturulmadığından çocuklarını ve yakınlarını aramakta zorlandıklarını, İnsani yardımdan sorumlu olan AFAD ve Kızılay'ın ayrımcı uygulamalarda bulunduğunu ve yetkilerini kötüye kullandıklarını söylemişlerdir.

Depremden en çok etkilenen gruplardan biri olan uluslararası koruma ve geçici koruma kapsamındaki mülteciler, Göç İdaresi Başkanlığının "Deprem Mağduru Yabancıların Yol İzni Talepleri Hakkında" başlıklı genelgesi doğrultusunda deprem bölgesinden başka bir şehre (İstanbul hariç), yol izin belgesi olmadan, kendi imkanları ile seyahat edebilmelerine, gittikleri şehrin il göç idaresi müdürlüklerinden 60 gün süreli yol izin belgesi almalarına izin verilmiştir. Mültecilere, gittikleri şehirlerde kamu kurum ve kuruluşları tarafından herhangi bir konaklama, barınma, gıda, ve diğer ihtiyaçlarını karşılama imkânları sağlanmamıştır. Mülteciler, yerleşme, iş imkanı, eğitim, sağlık gibi konularda mağduriyetler yaşamaktadır. Deprem bölgesindeki evlerin hasar tespit süreçleri de mülteciler için hak kaybına neden olmuştur. Evleri yıkılan ya da kullanılamaz durumda olan, mevcut durumda iş imkanı bulunmayan, yardım

alamayan ya da Suriye’de meydana gelen depremde etkilenen ailelerine ve tanıdıklarına yardım etmek isteyen mültecilerin bir kısmı Suriye’ye dönmüştür. Millî Savunma Bakanı 50.000’den fazla Suriyeli mültecinin depremden sonra Suriye’ye geçiş yaptığı bilgisini vermiştir. Göç İdaresi Başkanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü Hudut Kapıları Daire Başkanlığı bu şekilde ülkesine giden mültecilerin sayısını resmi verilerle açıklaması gerekmektedir.

Deprem bölgesindeki mülteci kadınlar ve çocuklar için sorunlar daha da derinleşmektedir. Deprem bölgesinden çıkan kız çocuklarının erken evlendirilmesi, çocukların, çocuk işçi olarak çalışmaya zorlanması olasılıkları mevcuttur. Refakatsiz yüzlerce çocuğun, hangi kurumlarda, hangi koşullarda barındırıldığı bilgisi ise kamuoyu ile paylaşılmamaktadır.

Deprem bölgesindeki mültecilerin yaşadıkları hak ihlallerinin, AFAD ve Kızılay’ın insanı yardım konusunda mültecileri ayırma tabi tutmasının, kolluk güçlerinin ve sivillerin mültecilere yönelik şiddet ve kötü muamelelerinin tespit edilmesi, depremden etkilenen mültecilerin barınma, beslenme, sağlık gibi temel haklarına erişimlerinin sağlanması, geçici barınma merkezlerinde ve geri gönderme merkezlerinde etkin inceleme yapıp, sorunların giderilmesi, mülteci kadınlara ve çocuklara yönelik özel önemlerin alınması amacıyla bir meclis araştırması açılmalıdır.

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	T. Ham
2	SAİT DEDE	HAKKARİ	P. D. A.
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	Col. K.
4	KEMAL PEKÖZ	ADANA	K. E. K.
5	HABİP EKSİK	IĞDIR	H. E.
6	OYA ERSOY	İSTANBUL	O. E.
7	NURAN İMİR	ŞIRNAK	N. İ.
8	ALİCAN ÖNLÜ	TUNCELİ	A. Ö.
9	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	H. K.
10	REMZİYE TOSUN	DİYARBAKIR	R. T.
11	RİDVAN TURAN	MERSİN	R. T.
12	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	A. K.
13	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	Ö. Ö.
14	MUAZZEZ ORHAN IŞIK	VAN	M. O.
15	ERDAL AYDEMİR	BİNGÖL	E. A.
16	ZEYNEL ÖZEN	İSTANBUL	Z. Ö.
17	DİLŞAT CANBAZ KAYA	İSTANBUL	D. C.
18	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	H. Ö.
20	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	A. K.